

مدل‌یابی باورهای انگیزشی بر اساس سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک در دانشجویان*

سید بهروز هاشمی تنکابنی^۱، حسن اسدزاده^۲، ابوالقاسم عیسی‌مراد^۳، سمیه رباط‌میلی^۴

Modeling motivational beliefs based on behavioral activation and inhibition system with the mediating role of dark personality in students

Seyed Behrouz Tonekaboni¹, Hassan Asadzadeh², Abolghasem Isamorad³, Somayeh Robatmili⁴

چکیده

زمینه: مطالعات متعددی در رابطه با باورهای انگیزشی، سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری و شخصیت تاریک انجام شده است. اما پژوهشی که به تدوین مدل باورهای انگیزشی بر اساس سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک در دانشجویان پرداخته باشد مغفول مانده است. **هدف:** پژوهش حاضر با هدف مدل‌یابی باورهای انگیزشی بر اساس سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک در دانشجویان صورت گرفت. **روش:** پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی و معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان رشته علوم انسانی مقطع دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۱۶۲۱ نفر بود که از بین آنها تعداد ۷۷۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شد. برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه‌های باورهای انگیزشی پنتریچ و همکاران (۱۹۹۱)، سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری کارور و وایت (۱۹۹۴) و شخصیت تاریک جانسون و وبستر (۲۰۱۰) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از روش آماری معادلات ساختاری در سطح معناداری ۰/۰۵ و از طریق نرم‌افزارهای SPSS22 و PLS3 تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد سیستم بازداری رفتاری بر باورهای انگیزشی با نقش میانجی شخصیت تاریک اثر منفی و معناداری داشت ($\beta = -0/100$, $P = 6/754$). همچنین سیستم فعال‌سازی رفتاری بر باورهای انگیزشی با نقش میانجی شخصیت تاریک اثر مثبت و معناداری داشت ($\beta = 0/122$, $P = 0/660$). **نتیجه‌گیری:** با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت مدل‌یابی باورهای انگیزشی بر اساس سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک از نظر آماری معنی‌دار بوده و مدل از اعتبار لازم برخوردار است. **واژه کلیدها:** باورهای انگیزشی، سیستم فعال‌سازی رفتاری، سیستم بازداری رفتاری، شخصیت تاریک، دانشجویان.

Background: Numerous studies have been conducted on motivational beliefs, behavioral activation and inhibition systems, and dark personality. But a study that has developed a model of motivational beliefs based on the system of activation and behavioral inhibition mediated by dark personality in students has been neglected. **Aims:** The aim of this study was to model motivational beliefs based on the system of activation and behavioral inhibition mediated by dark personality in students. **Method:** The present study was descriptive and of correlation and structural equations. The statistical population of the study included all humanities students of the doctoral program of Islamic Azad University, science and research branch of Tehran in the academic year 1398-99, numbering 1621 people, of whom 770 people were selected by available sampling method as a sample. The motivational beliefs questionnaire of Pintrich & et al. (1991), Carver & White (1994) behavioral activation and inhibition system, and Johnson & Webster (2010) dark personality questionnaire were used to collect the required data. Data were analyzed using structural equation statistical method at a significance level of 0.05 and Spss22 and PLS3 software. **Results:** The findings showed that the behavioral inhibition system had a negative and significant effect on motivational beliefs with the mediating role of dark personality ($P = 6/754$, $\beta = -0/100$). Also, behavioral activation system also had a positive and significant effect on motivational beliefs with the mediating role of dark personality ($P = 0/660$, $\beta = 0/122$). **Conclusions:** According to the research findings, it can be concluded that the modeling of motivational beliefs based on the system of activation and behavioral inhibition mediated by dark personality is statistically significant and the model has the necessary validity. **Key Words:** Motivational beliefs, behavioral activation system, behavioral inhibition system, dark personality, students. **Corresponding Author:** Asadzadeh@atu.ac.ir

* مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری تخصصی نویسنده اول است.

^۱. دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۱. Ph.D Student of Department of General Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

^۲. دانشیار گروه روانشناسی تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

^۲. Associate Professor of Department of Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

^۳. دانشیار گروه روانشناسی بالینی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

^۳. Associate Professor of Department of Clinical Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

^۴. استادیار گروه روانشناسی عمومی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۴. Assistant Professor of Department of General Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

پذیرش نهایی: ۹۹/۱۰/۱۲

دریافت: ۹۹/۰۹/۲۰

مقدمه

فعالیت سیستم‌های مغزی - رفتاری یکی از مهمترین عوامل مزاجی است که توسط گری (۲۰۰۰) مطرح شده است. گری با بازنگری ادبیات پژوهش‌های حیوانی در نظریه حساسیت به تقویت از شخصیت یک الگوی زیستی ارائه نمود که شامل سه سیستم مغزی - رفتاری است. به اعتقاد وی این سیستم‌های مغزی - رفتاری اساس تفاوت‌های فردی هستند و فعالیت هر یک از آنها به فراخوانی واکنش‌های هیجانی متفاوت نظیر ترس و اضطراب می انجامد (لی و ژو، ۲۰۱۵). اولین سیستم، سیستم فعال‌سازی رفتاری^۱ به محرک‌های شرطی پاداش و فقدان تنبیه پاسخ می‌دهد. فعالیت و افزایش حساسیت این سیستم موجب فراخوانی هیجان‌های مثبت، رفتار روی آورد^۲ و اجتناب فعال^۳ می‌شود. دومین سیستم، سیستم بازداری رفتاری^۴ است که به محرک‌های شرطی تنبیه و فقدان پاداش و همچنین به محرک‌های جدید و محرک‌های ترس‌آور ذاتی پاسخ می‌دهد. فعالیت این سیستم موجب فراخوانی حالت، عاطفی اضطراب و بازداری رفتاری، اجتناب فعل‌پذیر^۵ خاموشی، افزایش توجه و برپایی می‌گردد. سومین سیستم، سیستم ستیز - گریز است که از نظر ساختاری با آمیگدال و هیپوتالاموس مرتبط و به محرک‌های آزارنده حساس می‌باشد (صید، رجایی و برجعلی، ۱۳۹۹). مدل کیمبرل^۶ مبتنی بر نظریه حساسیت به تقویت طراحی شده است. این نظریه بر اساس بیولوژی شخصیت است که سه سیستم عمده را در مغز زیربنای تفاوت‌های فردی می‌داند. این سیستم‌های مغزی عبارت هستند از؛ سیستم جنگ - گریز - انجماد، سیستم فعال‌سازی رفتاری و سیستم بازداری رفتاری (اماهن، موبرلی و رایت، ۲۰۱۹). سیستم فعال‌سازی رفتاری در پاسخ به علائم پاداش و سیستم جنگ - گریز - انجماد به منظور رفتار اجتناب و فرار در پاسخ به محرک‌های آزارنده شرطی و غیرشرطی فعال می‌شود. در مقابل وظیفه اصلی سیستم بازداری رفتاری حل و فصل مناقشات بین اهداف رقابتی (مانند تعارض نزدیکی - اجتناب) است (دیمیدجان و همکاران، ۲۰۱۷). مدل کیمبرل مبتنی بر این فرض است که هم علل

نزدیک و هم علل دور باعث اختلال اضطراب اجتماعی می‌شود. علل دور شامل عواملی است که به حساسیت زیاد سیستم بازداری رفتاری منجر می‌شود. این مدل فرض می‌کند که تمامی این عوامل به سبک متقابل و پیچیده‌ای با هم تعامل دارند و منجر به ایجاد و تداوم اختلال اضطراب اجتماعی می‌شوند (چارتریر و پرونچر، ۲۰۱۳).

مطالعه نقش و کارکرد سیستم‌های مغزی - رفتاری با شخصیت تاریک^۷ یکی از زمینه‌هایی است که علاقه و توجه روانشناسان را به خود جلب کرده است (دشتی و ابوالقاسمی، ۱۳۹۷). شخصیت مجموعه‌ای از ویژگی‌های بادوام و منحصر به فرد است که سبک مواجهه با موقعیت‌های مختلف را مشخص می‌کند (میرزاحسینی، ارجمند و منیرپور، ۱۳۹۸). شخصیت تاریک به عنوان یک نقطه کانونی در پژوهش‌های اخیر مورد استفاده قرار گرفته است و تلاش‌های گوناگونی پیرامون طبقه‌بندی صفات شخصیتی ناکارآمد انجام پذیرفته است. از این بین، طبقه‌بندی صفات سه‌گانه تاریک توجه زیادی را طی دهه گذشته در حیطه‌های روانشناسی اجتماعی و شخصیت جلب کرده است (جانسون، وبستر، اسمیت، لی و کریسل، ۲۰۱۵). صفات سه‌گانه تاریک به منظور تشویق محققان جهت بررسی و مطالعه این صفات سه‌گانه در کنار یکدیگر مطرح شده‌اند و این صفات به دلیل هم‌پوشی در بُعد نظری و روانسنجی، رفتار گسترده‌ای را در بر می‌گیرند و بنابراین سه سازه شخصیتی خودشیفته^۸، ماکیاولیسم^۹ و سایکوپات^{۱۰} در قالب صفات سه‌گانه تاریک شناخته شدند (جونز و پالوس، ۲۰۱۴). گروهی از روانشناسان به شخصیت‌هایی اشاره کرده‌اند که از لحاظ اجتماعی ممکن است آزارنده باشند ولی هنوز در محدوده نرمال عملکرد هستند و در سطح غیربالینی قرار می‌گیرند. در میان شخصیت‌های آزارنده اجتماعی ذکر سه صفت ماکیاولیسم، خودشیفتگی و سایکوپاتی توجه تجربی بیشتری را به خود جلب کرده‌اند. این سه صفت با ویژگی‌هایی مثل استحقاق، برتری، سلطه (مثل خودشیفتگی)، جذابیت اجتماعی و فریبکاری (مثل ماکیاولیسم)، نگرش‌های اجتماعی سنگدلانه، نکانشگری و خصومت بین‌فردی

1. Behavior Activation System

2. Approach

3. Active Avoidance

4. Behavior Inhibition System

5. Passive Avoidance

6. Kimbrel

7. Dark Personality

8. Narcissism

9. Machiavellianism

10. Psychopathy

(مثل جامعه‌ستیزی مشخص می‌شوند (جانسون و کراس، ۲۰۱۳). این صفات شخصیتی در عین آزارنده بودن، غیربیمارگونه هستند و در بخش غیربالینی قرار می‌گیرند. صفت ماکیاولیسم، به نگرش‌های اجتماعی سنگدلانه، تکانشگری و خصومت بین‌فردی (مثل جامعه ستیزی) اشاره دارد. بعد ضداجتماعی شامل خصوصیات چگون رفتار ضداجتماعی، عدم وجود حس همدلی و بزهکاری است که بیشتر بر عمل و نتیجه آن تمرکز دارد. بعد آخر که شخصیت خودشیفته می‌باشد، شامل خصوصیات چگون کسب قدرت است. چنین افرادی دوست دارند همیشه در مرکز توجه بوده و افرادی متکبر و به دنبال موفقیت هستند (جونز و ویسر، ۲۰۱۴). با وجود ریشه‌های متفاوت تشکیل دهنده، این سه شخصیت که با عنوان مثلث تاریک شخصیتی از آنها نام برده می‌شود، در چند ویژگی مشترک هستند؛ هر سه شخصیت درجاتی از منش اجتماعی بدخواهانه همراه با گرایش‌های رفتاری برای ارتقای خود، سردی عاطفی، چندرویی و پرخاشگری دارند (شریفی‌نیا و هارون‌رشیدی، ۱۳۹۹).

بر اساس آنچه گفته شد متغیرهای سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری و شخصیت تاریک می‌تواند در پیش‌بینی تعدادی از متغیرها نقش مؤثری داشته باشد. از جمله این متغیرها می‌توان به باورهای انگیزشی^۱ اشاره نمود (مسلمان، حسینی و صادق‌پور، ۱۳۹۷). انگیزش به عنوان یک وسیله برای آمادگی ذهنی یا رفتار ورودی پیش‌نیاز یادگیری به حساب می‌آید و یادگیری نیز خود می‌تواند علتی بر پیدایش یا افت آن شود. یادگیری‌های عمیق و موفق باعث ایجاد انگیزه بیشتر در دانشجو برای مطالعه و پژوهش می‌شود و عملکرد تحصیلی بالایی را در پی خواهد داشت (سلمانی، خامسان و اسدی، ۱۳۹۶). باورهای انگیزشی، شامل دسته‌ای از معیارهای شخصی و اجتماعی است که افراد برای انجام دادن یا پرهیز کردن از یک عمل به آنها مراجعه می‌کنند. این معیارهای انگیزشی به دنبال تأیید و عدم تأیید رفتار فرد به وسیله اشخاص مهم زندگی شکل می‌گیرد (برات و داورپناه، ۱۳۹۸). مطابق با نظریه یادگیری خودتنظیمی پنتریچ و دیگروت (۱۹۹۰) خودکارآمدی (انتظار)، ارزش‌گذاری درونی (ارزش) و اضطراب امتحان (عاطفه) به عنوان باورهای انگیزشی معرفی شده‌اند. خودکارآمدی به عنوان اصلی‌ترین مؤلفه باورهای انگیزشی، شامل باورهای ارزیابی شخص در

اثربخش بودن در انجام تکالیف یا موقعیت‌های خاص است. بندورا خودکارآمدی را یکی از فرآیندهای شناختی می‌داند که از طریق آن بسیاری از رفتارهای اجتماعی خود و بسیاری از خصوصیات شخصی را گسترش می‌دهیم (هیل، ۲۰۱۴). ارزش‌گذاری درونی به عنوان مؤلفه دیگر باورهای انگیزشی، شامل باورهای دانشجویان درباره اهمیت و جذابیت یک تکلیف است. این مؤلفه به شیوه‌های مختلفی از جمله اهداف پیشرفت، ارزش‌گذاری تکلیف و غیره مفهوم‌سازی شده است و اضطراب امتحان به عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های باورهای انگیزشی به یک پدیده مهم در مراکز آموزشی با حس منفی، نگرانی و رفتارهای همراه با نگرانی در مورد شایستگی در امتحان اشاره می‌کند (تجری، ۱۳۹۸). اضطراب امتحان، احساس یا حالت هیجانی ناخوشایندی است که پیامدهای رفتاری و روانشناختی خاصی دارد و در درجات مختلفی در امتحانات رسمی و یا دیگر موقعیت‌های ارزشیابی تجربه می‌شود (کاراتاس، آلجی و آیدین، ۲۰۱۳). به اعتقاد بروس و همکاران (۲۰۰۷) باورهای انگیزشی برای یادگیری یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر یادگیری بوده و در صورت توجه آموزش دهندگان به این مؤلفه، محیط‌های یادگیری برای یادگیرندگان جذاب‌تر و باشناخت‌تر خواهد بود. نوع باورهای انگیزشی دانشجویان بر میزان یادگیری و استفاده از راهبردهای شناختی آنان تأثیر عمده‌ای دارد و از جمله عوامل تعیین‌کننده در موفقیت تحصیلی محسوب می‌شود (کورکین، شیرلی، ولترز و ویسسر، ۲۰۱۴).

نگاهی به نتایج پژوهش‌های انجام شده، افق تازه‌ای را در زمینه پژوهش حاضر ترسیم می‌کند. دهقانی و حکمتیان‌فرد (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان «نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه، سیستم فعال سازی بازداری رفتاری و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان» انجام دادند. روش این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. نتایج نشان داد سیستم فعال سازی بازداری رفتاری در پیش‌بینی اضطراب اجتماعی دانش‌نقش دارند. همچنین حیدری، غرایق‌زند و خیبری (۱۳۹۹) پژوهشی را با عنوان «ارتباط صفات سه‌گانه تاریک شخصیت با اعتماد به نفس رزمی کاران نخبه ایران» انجام دادند. نتایج نشان داد بین صفات سه‌گانه تاریک شخصیت و اعتماد به نفس ورزشی ارتباط منفی و معنادار وجود داشت. از طرفی منطقیان، صابری و بشردوست (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان «تبیین رابطه بین ویژگی‌های تاریک

^۱ Motivational Beliefs

وجود نداشت.

ژانگ و لیو (۲۰۱۹) پژوهشی را با عنوان «بررسی روابط بین باورهای انگیزشی معلمان، تنظیم انگیزه و مشارکت یادگیری آنها در جوامع یادگیری حرفه‌ای آنلاین» انجام دادند. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. نتایج نشان داد بین باورهای انگیزشی معلمان با سیستم فعال‌سازی رفتاری در آنان رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. واینز و والکر (۲۰۱۹) پژوهشی را با عنوان «بررسی رابطه بین صفات شخصیتی روشن و تاریک در دو نمونه مدیریتی» انجام دادند. روش پژوهش مذکور همبستگی بود. نتایج نشان داد مقیاس مسئولیت‌پذیری کالیفرنیا به‌طور قابل توجهی ۶ صفت از ۱۱ صفت تاریک را که توسط روانشناسان رتبه‌بندی شده است را پیش‌بینی می‌کند. ویا و تیلیمپولس (۲۰۱۲) پژوهشی را با عنوان «رابطه صفات سه‌گانه تاریک با همدلی و هیجان» انجام دادند. روش پژوهش مذکور همبستگی بود. نتایج نشان داد صفات سه‌گانه تاریک با سطوح پایین همدلی و تجربه هیجان منفی رابطه داشت. همچنین نمرات بالا در پس‌یکوباتی موجب دشواری تجربه هیجان‌های منفی شد. ریس و همکاران (۲۰۱۹) پژوهشی را با عنوان «بررسی رابطه فعالیت بدنی با عملکرد شناختی و سیستم‌های فعال ساز و بازداری رفتاری» انجام دادند. روش پژوهش مذکور همبستگی بود. نتایج نشان داد واکنش‌هایی که ورزشکاران از خود نشان می‌دهند حاوی اطلاعات بسیار مهمی از فرآیندهای روانشناختی درون‌ریز است. در این راستا، یکی از متغیرهای پراهمیت در مبحث فرآیندهای شناختی، سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری است.

انگیزش به عنوان یک وسیله برای آمادگی ذهنی نقش عمده‌ای در عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد. به طوری که یادگیری‌های عمیق و موفق سبب ایجاد انگیزه بیشتر در آنان می‌شود. از سوی دیگر دانشجویان برای انجام دادن یا پرهیز کردن از یک عمل به باورهای انگیزشی مراجعه می‌کنند. بر اساس دیدگاه یادگیری خودتنظیمی پنتریچ و دیگروت (۱۹۹۰) باورهای انگیزشی سه مؤلفه شامل؛ خودکارآمدی، ارزش‌گذاری درونی و اضطراب امتحان می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت باورهای انگیزشی یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌های اثرگذار بر یادگیری بوده و در صورت توجه به آن، موفقیت تحصیلی در بین دانشجویان رقم خواهد خورد. بر اساس آنچه گفته شد و نیز با توجه به نتایج پژوهش‌های پیشین

شخصیت و فرسودگی شغلی بر اساس نقش میانجی‌گر استرس ادراک شده» انجام دادند. روش این پژوهش توصیفی و از نمونه طرح‌های همبستگی بود. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها حاکی از برازندگی مناسب مدل بود که در آن شخصیت سایکوپات به صورت مستقیم و مثبت، و شخصیت ماکیاوولی به صورت مستقیم و منفی، فرسودگی شغلی را پیش‌بینی کرد. همچنین شخصیت سایکوپات و شخصیت ماکیاوولی با میانجی‌گری استرس ادراک شده، فرسودگی شغلی را پیش‌بینی کرد. علاوه بر این میرزاحسینی، ارجمند و منیرپور (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان «آزمون مدل طرح‌واره‌های یانگ جهت تبیین مشکلات خوردن در افراد مبتلا به مشکلات شخصیتی» انجام دادند. روش پژوهش توصیفی - همبستگی و به شکل مدلیابی معادلات ساختاری بود. نتایج نشان داد شاخص‌های برازش مدل پژوهش وضعیت مطلوبی داشت. امیری، یعقوبی و قره‌ویسی (۱۳۹۴). پژوهشی را با عنوان «بررسی روابط هوش هیجانی، سیستم‌های فعال‌سازی رفتاری و بازداری رفتاری با صفات سه‌گانه تاریک» انجام دادند. روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود. نتایج نشان داد روابط مثبت معناداری بین سیستم فعال‌ساز و بازداری رفتاری با صفت پس‌یکوپات از صفات سه‌گانه تاریک وجود داشت. باقری، ابوالقاسمی و کافی (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان «مقایسه رگه‌های تاریک شخصیت و سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری در بدنسازی با و بدون مصرف استروئیدهای آنابولیک - آندروژنی» انجام دادند. روش پژوهش توصیفی از نوع علی - مقایسه‌ای بود. نتایج نشان داد در رگه‌های تاریک شخصیت و سیستم فعال‌سازی / بازداری رفتاری بدنسازان با و بدون مصرف استروئیدهای آنابولیک - آندروژنی تفاوت معنی‌داری وجود داشت. همچنین در مؤلفه‌های صفات تاریک شخصیت، بدنسازان استروئیدی خودشیفتگی، ماکیاولیسم و رفتار ضداجتماعی بیشتری را نشان دادند. دهقان، شاهقلیان و رسولی (۱۳۹۷) پژوهشی را با عنوان «مقایسه سیستم‌های مغزی - رفتاری، اضطراب وجودی و عواطف مثبت و منفی نمونه‌های غیربالینی افراد دارای صفات شخصیتی خودشیفته و مرزی با افراد عادی» انجام دادند. روش پژوهش علی - مقایسه‌ای بود. نتایج نشان داد میانگین عاطفه منفی و اضطراب وجودی گروه مرزی از هر دو گروه عادی و خودشیفته به صورت معناداری بالاتر بود. از نظر سطح حساسیت سیستم بازداری و سیستم فعال‌ساز تفاوتی بین هیچ یک از گروه‌ها

مشخص شد که در هر کدام از این پژوهش‌ها صرفاً یکی از متغیرهای پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین در این پژوهش این سؤال مطرح بود که آیا سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک قادر به پیش‌بینی باورهای انگیزشی در بین دانشجویان است؟

روش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی و معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان رشته‌های مرتبط با علوم انسانی مقطع دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۱۶۲۱ نفر بود که از بین آنها تعداد ۷۷۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه انتخاب شد. بر اساس توصیه هومن در پژوهش‌هایی که به روش معادلات ساختاری انجام می‌گیرد به ازای هر سؤال پرسشنامه می‌توان بین ۵ الی ۱۵ نمونه در نظر گرفت (هومن، ۱۳۹۸). در این پژوهش ملاک‌های ورودی شامل؛ دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، مشغول به تحصیل در مقطع دکتری علوم انسانی در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸، علاقه‌مند به همکاری در اجرای پژوهش و ملاک‌های خروج نیز شامل: عدم تمایل به همکاری در پژوهش، تکمیل پرسشنامه‌ها به صورت ناکامل و ناقص بود. این مطالعه به شماره کد اخلاق IR.IAU.SRB.REC.1398.160 انجام شد. همچنین ملاحظات اخلاقی به شرح زیر رعایت گردید: رضایت آگاهانه و داوطلبانه آزمودنی‌ها، امکان خروج از مطالعه، احترام به حقوق و شخصیت آزمودنی‌ها، رازداری و امانت‌داری از سوی پژوهشگر و جبران خطرات احتمالی در حین مطالعه از سوی پژوهشگر. در این مطالعه برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از ابزارهای شرح زیر استفاده شد:

ابزار

پرسشنامه باورهای انگیزشی پینتریش و همکاران^۱: این پرسشنامه توسط پینتریش و دی‌گروت (۱۹۹۰) ساخته شده و دارای ۴۷ عبارت در دو بخش باورهای انگیزشی و راهبردهای یادگیری خودتنظیمی (راهبردهای شناختی و فراشناختی) ۲۲ سؤالی تنظیم شده است. در این پژوهش از بخش باورهای انگیزشی که دارای ۲۵ سؤال است

استفاده شد. مؤلفه‌های این پرسشنامه شامل خودکارآمدی، جهت‌گیری هدف، ارزش‌گذاری درونی و اضطراب امتحان می‌باشد و براساس مقیاس لیکرت از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافق) نمره گذاری می‌شود. حداقل نمره این پرسشنامه ۴۷ و حداکثر نمره آن نیز ۲۳۵ می‌باشد. پینتریش و دی‌گروت (۱۹۹۰) در بررسی روایی آن با استفاده از روش تحلیل برای مقیاس باورهای انگیزشی سه عامل خودکارآمدی، ارزش‌گذاری درونی و اضطراب امتحان و برای مقیاس راهبردهای یادگیری خودتنظیمی دو عامل استفاده از راهبردهای شناختی و استفاده از راهبردهای فراشناختی و مدیریت منابع را به دست آوردند و ضرایب پایایی خرده مقیاس‌ها را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای خودکارآمدی ۰/۷۴، ارزش‌گذاری درونی ۰/۸۳، اضطراب امتحان ۰/۷۵، استفاده از راهبردهای شناختی ۰/۸۷ و فراشناختی را ۰/۸۹ به دست آوردند. موسوی‌نژاد (۱۳۷۶) نیز برای بررسی روایی این پرسشنامه از روش روایی محتوایی و تحلیل عاملی استفاده کرده و سه عامل راهبردهای شناختی سطح پایین، راهبردهای شناختی سطح بالا و خودنظم‌دهی فراشناختی را استخراج کرد. او برای تعیین پایایی از آلفای کرونباخ استفاده کرد و ضرایب خودکارآمدی ۰/۸۴، ارزش‌گذاری درونی ۰/۷۹ و اضطراب امتحان ۰/۹۸ را گزارش نمود. در این پژوهش نیز پایایی ابزار مذکور با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۱ محاسبه شد.

پرسشنامه سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری کارور و وایت^۲: این مقیاس توسط کارور و وایت (۱۹۹۴) ساخته شده و شامل ۲۰ پرسش خوداظهاری است. زیرمقیاس بازداری رفتاری در این پرسشنامه شامل ۷ گویه است که حساسیت سیستم بازداری رفتاری یا پاسخ‌دهی به تهدید و احساس اضطراب هنگام رویارویی با نشانه‌های تهدید را اندازه می‌گیرد. زیرمقیاس فعال‌سازی رفتاری شامل ۱۳ گویه است و حساسیت سیستم فعال‌سازی رفتاری را اندازه می‌گیرد. آزمودنی‌ها به این سؤال‌ها در مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از درست نیست (نمره ۱) تا کاملاً درست است (نمره ۴) پاسخ می‌دهند. حداقل نمره این پرسشنامه ۲۰ و حداکثر نمره آن نیز ۸۰ می‌باشد. ثبات درونی بازداری رفتاری ۰/۷۲ و روایی افتراقی آن با اضطراب ۰/۵۵ گزارش شده است. همچنین ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های بازداری ۰/۸۱ و فعال‌سازی نیز ۰/۷۸ گزارش شده

2. Carver and White Behavioral Activation and Inhibition System Questionnaire

1. Motivational Beliefs Questionnaire by Pintrich & et al

یافته‌ها

آزمودنی‌های این پژوهش را دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات واحد تهران تشکیل دادند که میانگین و انحراف استاندارد سن آنها $24/8 \pm 49/57$ سال بود. تعداد دانشجویان زن ۴۸۶ نفر (۶۳/۱۱ درصد) و تعداد ۲۸۴ نفر (۳۶/۸۹ درصد) مرد بودند. همچنین تعداد ۶۰۵ نفر (۷۸/۵۷ درصد) متأهل و تعداد ۱۶۵ نفر (۲۱/۴۳ درصد) نیز مجرد بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و نیز نتیجه بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها که از آزمون کالموگروف - اسمیرنف استفاده شده در جدول ۱ قابل مشاهده است.

یافته‌های جدول ۱ نشانگر ویژگی‌های توصیفی شامل؛ میانگین، انحراف استاندارد، حداقل و حداکثر نمره، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش می‌باشد. همچنین بر اساس نتایج جدول مذکور، از آنجایی که سطح معناداری آماره کالموگروف - اسمیرنف برای تمامی متغیرهای پژوهش بیشتر از ۰/۰۵ به دست آمده است بنابراین می‌توان گفت داده‌های پژوهش نرمال نیست.

همچنین در این پژوهش آزمون‌های شرح زیر مورد استفاده قرار گرفت؛ برای بررسی فرض خطی بودن رابطه بین متغیرها از نمودار پراکندگی استفاده شد که نتیجه نشانگر خطی بودن رابطه بین متغیرها بود. نتایج هم‌خطی چندگانه نشان داد که آماره تحمل (۰/۳۸۱) و عامل تورم واریانس (۲/۶۲۸) به دست آمد. برای بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین - واتسون استفاده شد که نتایج برای متغیر سیستم بازداري رفتاری (۲/۲۱۸) و برای سیستم فعال - سازی رفتاری (۱/۶۲۰) محاسبه شد. نتایج آزمون باکس - ویسکر برای بررسی داده‌های پرت نشان داد که پراکندگی نمرات در هر یک از متغیرهای پژوهش یکسان بود.

با توجه به نتایج جدول ۲، جذر AVE که در قطر اصلی ماتریس محاسبه شده بیش از میزان همبستگی هر سازه با دیگر متغیرهاست که نشان دهنده روایی و اگرایی مناسب و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری است.

نتایج جدول ۳ نشان داد مقدار F^2 متغیرهای سیستم بازداري رفتاری، سیستم فعال‌سازی رفتاری و شخصیت تاریک به ترتیب برابر ۰/۰۹۱، ۰/۱۳۴، ۰/۱۵۷ در سطح ۰/۰۰۱ معنادار بوده و دارای قدرت پیش‌بینی مناسب هست.

است. در پژوهش دهقان و حکمتیان فرد (۱۳۹۸) ضرایب کل همسانی ۰/۷۸ و ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور ۰/۸۳ به دست آمده است. در این پژوهش نیز پایایی ابزار مذکور با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۷ محاسبه شد.

پرسشنامه شخصیت تاریک جونز و پالهرس^۱: این پرسشنامه در سال ۲۰۱۴ توسط جونز و پالهرس ساخته شده و دارای ۲۸ سؤال است و هدف آن بررسی صفات تاریک شخصیت (خودشیفتگی، سایکوپات، ماکیاولی) می‌باشد. این پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت تنظیم شده است که طیف آن از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافق) می‌باشد. حداقل نمره این پرسشنامه ۲۸ و حداکثر نمره آن نیز ۱۴۰ می‌باشد. پایایی این پرسشنامه در هر مؤلفه به شرح زیر است؛ ماکیاولیسم با آلفای کرونباخ ۰/۷۴، خودشیفتگی با آلفای کرونباخ ۰/۶۸ و سایکوپاتی با آلفای کرونباخ ۰/۷۲. بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس سه‌گانه تاریک در جامعه ایران بیانگر ویژگی‌های مطلوب این مقیاس بود. یعقوبی و امیری (۱۳۹۲) آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌های سایکوپات را ۰/۸۲، ماکیاولی را ۰/۷۱ و خودشیفتگی را برابر ۰/۶۹ بدست آوردند. در این پژوهش نیز پایایی ابزار مذکور با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۰ محاسبه شد.

در این پژوهش در بخش یافته‌های توصیفی از میانگین، انحراف معیار و نمودار پراکندگی (برای بررسی خطی بودن^۲) و در بخش یافته‌های استنباطی ابتدا برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کالموگروف - اسمیرنف^۳ و سپس از آماره تحمل^۴، عامل تورم واریانس^۵ (برای بررسی هم‌خطی چندگانه)، دوربین - واتسون^۶ (برای بررسی استقلال خطاها) و باکس - ویسکر^۷ (برای بررسی داده‌های پرت) استفاده شد. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از طریق آزمون آماری معادلات ساختاری^۸ با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS22 و PLS3 انجام شد. سطح معنی‌داری برای همه آزمون‌ها ۰/۰۵ لحاظ گردید.

1. Jones and Pauls Dark Personality Questionnaire

2. Linearity

3. Kolmogorov-Smirnov

4. Tolerance

5. Variance Inflation Factor

6. Durbin-Watson

7. Box-Whisker

8. Structural Equation

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون کالموگروف - اسمیرنف متغیرهای پژوهش								
متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل نمره	حداکثر نمره	کجی	کشیدگی	کالموگروف - اسمیرنف	سطح معناداری
باورهای انگیزشی	۷۵/۶۵۶	۹/۰۷۲	۴۹/۰۰	۱۰۲/۰۰	-۰/۱۱۵	-۰/۱۵۴	۰/۱۳۸	۰/۰۰۱
سیستم بازداری رفتاری	۲۰/۹۹۵	۲/۳۲۵	۱۴/۰۰	۲۸/۰۰	-۰/۰۲۵	۰/۰۱۵	۰/۰۹۹	۰/۰۰۱
سیستم فعال‌سازی رفتاری	۲۴/۵۹۷	۴/۸۷۱	۱۳/۰۰	۴۸/۰۰	۰/۳۸۵	۰/۵۴۰	۰/۰۶۹	۰/۰۰۱
شخصیت تاریک	۳۲/۲۶۶	۳/۰۸۹	۲۸/۰۰	۳۵/۰۰	۰/۶۰۳	۰/۱۳۶	۰/۱۱۹	۰/۰۰۱

جدول ۲. ماتریس ضرائب همبستگی متغیرهای پژوهش											
متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
ارزش‌گذاری درونی	۰/۷۴										
اضطراب امتحان	۰/۳۲**	۰/۸۰									
باورهای انگیزشی	۰/۵۱**	۰/۶۹**	۰/۸۷								
جهت‌گیری هدف	۰/۳۴**	۰/۷۲**	۰/۷۱**	۰/۸۵							
خودشیفتگی	-۰/۰۴	-۰/۱۸*	-۰/۲۶**	-۰/۱۴*	۰/۷۷						
خودکارآمدی	۰/۴۷**	۰/۵۰**	۰/۶۳**	۰/۶۸**	-۰/۲۳**	۰/۸۴					
بازداری رفتاری	-۰/۳۱**	-۰/۱۷*	-۰/۲۰**	-۰/۲۲**	۰/۲۶**	-۰/۲۱**	۰/۸۳				
فعال‌سازی رفتاری	-۰/۱۰*	-۰/۱۴*	-۰/۳۱**	-۰/۱۷*	-۰/۱۱*	۰/۲۶**	-۰/۲۱**	۰/۸۳			
شخصیت تاریک	-۰/۲۴**	-۰/۲۰**	-۰/۲۶**	-۰/۱۵*	۰/۵۵**	-۰/۴۱**	۰/۳۳**	-۰/۴۱**	۰/۷۳		
ماکیاولیستی	۰/۲۷**	۰/۲۲**	۰/۲۵**	-۰/۱۹**	۰/۳۴**	۰/۲۶**	۰/۱۴*	-۰/۲۰**	۰/۶۳**	۰/۷۵	
سایکوپاتی	-۰/۲۳**	۰/۲۷**	-۰/۲۰**	-۰/۲۶**	۰/۲۱**	-۰/۱۴*	۰/۳۲**	-۰/۴۷**	۰/۶۲**	۰/۲۱**	۰/۸۵

* $p < ۰/۰۵$, ** $p < ۰/۰۱$

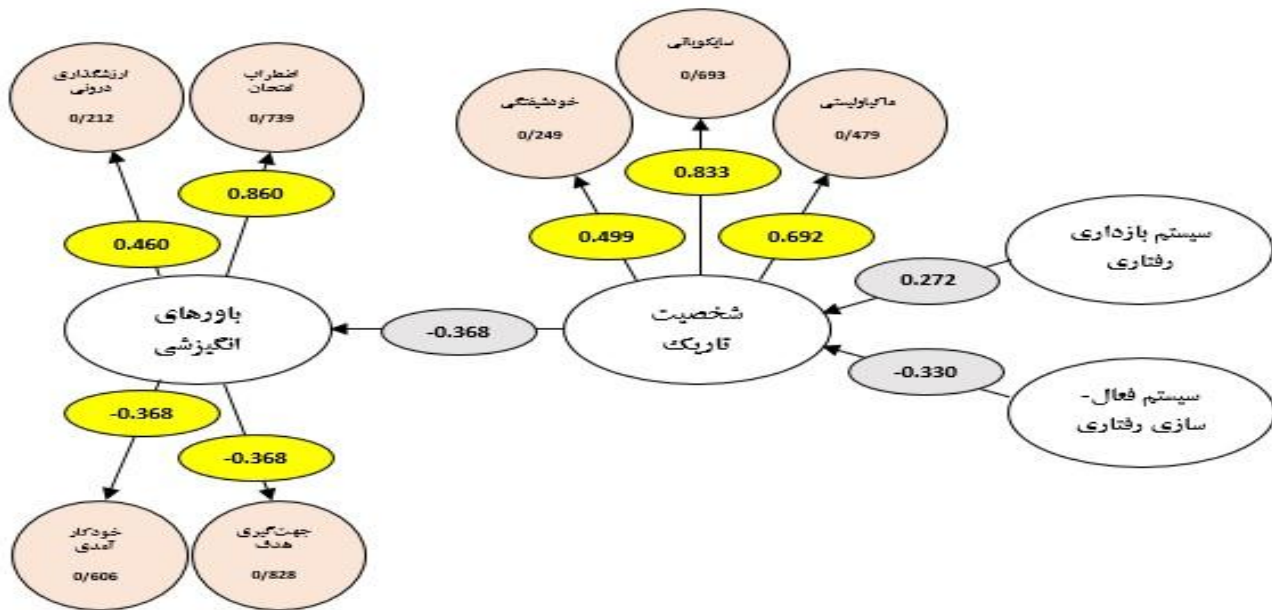
جدول ۳. مقادیر معیارهای برازش مدل ساختار					
سازه‌های پیش‌بین	سازه ملاک	ضریب مسیر (β)	مقدار t	سطح معناداری	F^2
سیستم بازداری رفتاری	شخصیت تاریک	۰/۲۷۲	۸/۰۵۶	۰/۰۰۱	۰/۰۹۱
سیستم فعال‌سازی رفتاری	شخصیت تاریک	-۰/۳۳۰	۱۰/۸۳۲	۰/۰۰۱	۰/۱۳۴
شخصیت تاریک	باورهای انگیزشی	-۰/۳۶۸	۱۱/۵۷۳	۰/۰۰۱	۰/۱۵۷

جدول ۴. بررسی رابطه باورهای انگیزشی با سیستم‌های بازداری و فعال‌سازی رفتاری بر اساس نقش میانجی شخصیت تاریک				
متغیرها	ضریب مسیر (β)	مقدار t	انحراف استاندارد	سطح معناداری
سیستم بازداری رفتاری $\leftarrow$ شخصیت تاریک $\leftarrow$ باورهای انگیزشی	-۰/۱۰۰	۶/۷۵۴	-۰/۱۰۷	۰/۰۰۱
سیستم فعال‌سازی رفتاری $\leftarrow$ شخصیت تاریک $\leftarrow$ باورهای انگیزشی	۰/۱۲۲	۶/۰۶۰	۰/۱۳۴	۰/۰۰۱

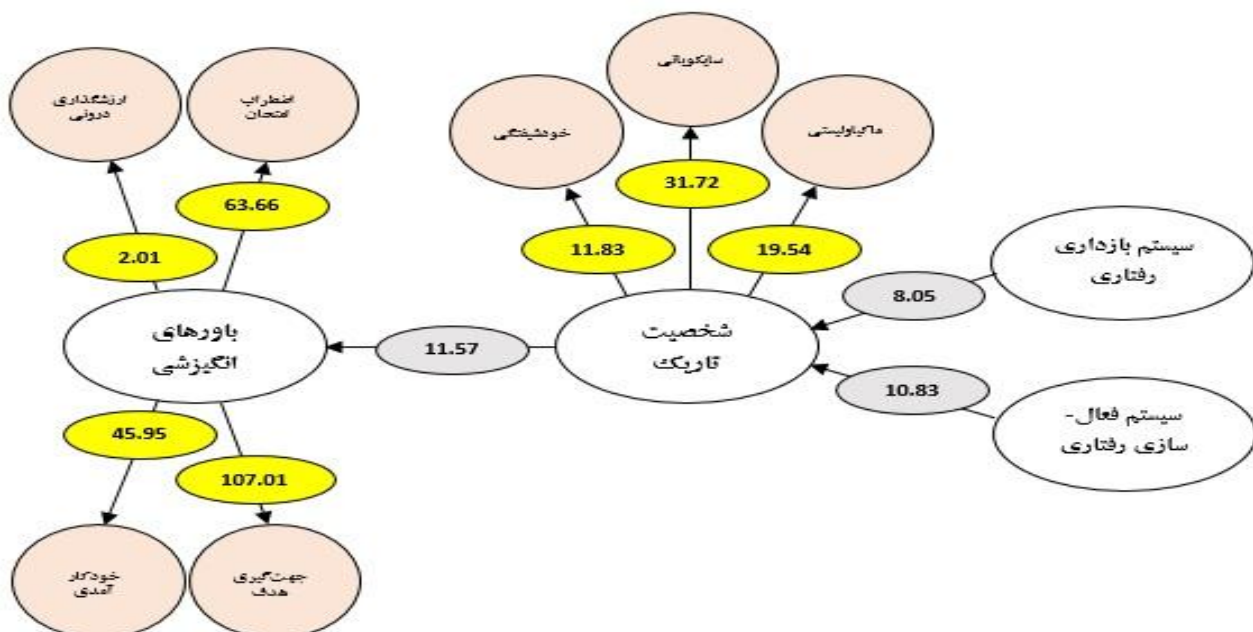
است و مدل از اعتبار لازم برخوردار است. ضریب مسیر بین سیستم فعال‌سازی رفتاری و باورهای انگیزشی با نقش میانجی شخصیت تاریک برابر ۰/۱۲۲ و مقدار t آن برابر ۶/۰۶۰ و بزرگتر از ۱/۹۶ است. بنابراین با احتمال ۹۵ درصد، فرض صفر تأیید نشده و فرضیه مقابل تأیید می‌شود. یعنی سیستم فعال‌سازی رفتاری با نقش میانجی شخصیت تاریک دارای اثر مثبت و معنی‌داری بر باورهای انگیزشی دارد (۶/۰۶۰ = β ؛ ۰/۱۲۲ = P) به عبارت دیگر در ازای افزایش یک سیستم فعال‌سازی رفتاری با نقش میانجی شخصیت تاریک،

نتایج جدول ۴ نشان داد ضریب مسیر بین سیستم بازداری رفتاری و باورهای انگیزشی با نقش میانجی شخصیت تاریک برابر ۰/۱۰۰- و مقدار t آن برابر ۶/۷۵۴ و بزرگتر از ۱/۹۶ است. بنابراین با احتمال ۹۵ درصد، فرض صفر تأیید نشده و فرضیه مقابل تأیید می‌شود. یعنی سیستم بازداری رفتاری با نقش میانجی شخصیت تاریک دارای اثر منفی و معنی‌داری بر باورهای انگیزشی دارد (۰/۱۰۰- = β ؛ ۶/۷۵۴ = P) به عبارت دیگر در ازای افزایش یک سیستم بازداری رفتاری با نقش میانجی شخصیت تاریک، باورهای انگیزشی، ۰/۱۰۰ واحد کاهش می‌یابد که از نظر آماری معنی‌دار

باورهای انگیزشی، ۰/۱۲۲ واحد افزایش می‌یابد که از نظر آماری معنی‌دار است و مدل از اعتبار لازم برخوردار است.

شکل ۱. بارهای عاملی متغیرها در حالت تخمین استاندارد در مدل اصلی پژوهش

شکل ۲. مقادیر β روابط مدل اصلی پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر مدلیابی باورهای انگیزشی بر اساس سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک بود. بر همین اساس در بخشی از این پژوهش مشخص شد که سیستم بازداری رفتاری با نقش میانجی شخصیت تاریک دارای

اثر منفی و معنی‌داری بر باورهای انگیزشی داشت. این یافته با نتایج پژوهش‌های حیدری و همکاران (۱۳۹۹) منطبقان و همکاران (۱۳۹۸) و دیمیدجان و همکاران (۲۰۱۷) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت سیستم بازداری رفتاری، منجر به رگه‌های شخصیتی اضطراب‌زا می‌شود و فرد را مستعد اختلالات اضطرابی

خاصی می‌سازد (لی و گومز، ۲۰۱۴). مطابق نظریه گری (۱۹۹۴) سیستم فعال‌سازی رفتاری با زود انگیزختگی و سیستم بازداری رفتاری با اضطراب مرتبط است، بنابراین افرادی که فعالیت سیستم بازداری رفتاری در آنها زیاد است، حساسیت زیادی به محرک‌های تنبیه‌کننده داشته و خیلی سریع‌تر محرک‌های تهدیدکننده را شناخته و پاسخ‌های اجتنابی از خود نشان می‌دهند که این امر می‌تواند باعث شود افراد حساس به محرک‌های تنبیه‌کننده در موقعیت‌های مختلف، خاصیت تهدیدکنندگی بیشتری نسبت به دیگران ادراک کرده و اضطراب بیشتری از خود نشان دهند. همچنین برای تبیین یافته فوق براساس نظریه حساسیت به پاداش گری و مک‌نگتون (۲۰۰۰) می‌توان گفت که عملکرد اضطراب بستگی به عملکرد سیستم بازداری رفتار دارد، اول اینکه حساسیت بیش از حد برخی نواحی، به جز سیستم جداری هیپوکامپی، درون‌داد مخرب ذاتی بیزاری را افزایش داده و اضطراب را به وجود می‌آورد، دوم اینکه فعالیت بیش از اندازه سیستم جداری هیپوکامپی یا فعالیت بیش از حد نواحی آمیگدال که به این سیستم متصل است، باعث افزایش ارزیابی‌های منفی از موقعیت می‌شود (مسلمان و همکاران، ۱۳۹۷). تبیین دیگری که برای این یافته می‌توان نوشت بدین گونه است که جهت‌گیری بیرونی افراد با صفات سه‌گانه تاریک ممکن است نشان دهنده این باشد که آن‌هایی که در سه‌گانه تاریک به‌ویژه پس‌کوپاتی بالا هستند، زمان اندکی را صرف توجه به دنیای درونی خود کرده و در عوض بیشتر بر روی چیزی که از دنیای بیرونی به دست آوردند تمرکز دارند. به عبارت دیگر، صرف زمان زیاد برای نگران بودن درباره احساسات خود یا دیگران ممکن است مانعی برای فرد در تعقیب راهبردهای سریع زندگی باشد که در صفات تاریک گنجانده شده است (جونز و پالوس، ۲۰۱۴).

همچنین در بخش دیگری از این پژوهش نیز مشخص شد که سیستم فعال‌سازی رفتاری با نقش میانجی شخصیت تاریک دارای اثر مثبت و معنی‌داری بر باورهای انگیزشی داشت. این یافته با نتایج پژوهش‌های دهقانی و حکمتیان‌فرد (۱۳۹۸) و اماهن و همکاران (۲۰۱۸) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان گفت هدف فعال‌سازی رفتاری، افزایش رفتارهایی است که احتمالاً منجر به دریافت پاداش از سوی افراد می‌شوند پاداش‌ها ممکن است درونی (مانند لذت یا حس موفقیت) و یا بیرونی (مانند توجه اجتماعی) باشند. این افزایش پاداش‌ها به بهبود خلق کمک می‌کنند (لهی، هولند و مک

گین، ۲۰۱۱). سیستم فعال‌سازی رفتاری، راهبرد شکستن تکالیف دشوار به عناصر ساده‌تر را به کار می‌برد؛ بنابراین، افراد با اجرای این راهبرد می‌توانند به شیوه پیش‌رونده به موفقیت‌هایی دست یابند و این نیز متعاقباً، دستیابی به تقویت مثبت را تسهیل می‌کند. این رویکرد افراد را تشویق می‌کند تا با وجود احساس خستگی و غمگینی، فعال‌تر شوند و یا سعی کنند تا تکالیف رفتاری مرتبط با انجام فرایندها را انجام دهند، حتی اگر هیچ انگیزه‌ای برای انجام دادن این کار نداشته باشند. چنین فرآیندی به مرور زمان منجر به افزایش تقویت محیطی و به دنبال آن بهبود خلق می‌گردد (مازوچلی، کان و رس، ۲۰۰۹). از سوی دیگر سیستم فعال‌سازی رفتاری به لحاظ ساختاری شامل چندین مسیر دوپامینرژیک و مدارهای کورتیکر - استریو - پالیدو - تالامیک در مغز است. نورواناتومی این سیستم، کورتکس پیشانی، بادامه و عقده‌های پایه است و توسط محرک‌های خوشایند مرتبط با پاداش یا حذف تنبیه فعال می‌شود. حساسیت این سیستم نمایانگر زود انگیزختگی است و به نظر می‌رسد برای تجاربی نظیر وجد و شادی پاسخگو باشد (آتشکار، فتحی‌آشتیانی و آزادفلاح، ۱۳۹۱). تبیین دیگر این یافته بدین صورت است که افراد از طریق باورهای انگیزشی خود را سازمان‌دهی می‌کنند. باورهای انگیزشی نشان می‌دهد که دانشجویان خودانگیز بوده و مسئولیت‌های شکست‌ها و موفقیت‌هایشان را به عهده می‌گیرند. باورهای انگیزشی معیارهای شخصی و اجتماعی است که افراد برای انجام دادن یا پرهیز کردن از یک عمل به آنها مراجعه می‌کنند. این معیارهای انگیزشی به دنبال تأیید و عدم تأیید رفتار فرد به وسیله اشخاص مهم زندگی شکل می‌گیرد. بر همین اساس ارزش‌گذاری جهت‌گیری هدف، خودکارآمدی و اضطراب امتحان به عنوان راهبردهای یادگیری خودتنظیم در نظر گرفته می‌شوند (برات و داورپناه، ۱۳۹۸).

با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت مدل‌یابی باورهای انگیزشی بر اساس سیستم فعال‌سازی و بازداری رفتاری با میانجی‌گری شخصیت تاریک از نظر آماری معنی‌دار بوده و مدل از اعتبار لازم برخوردار است. از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به عدم اجرای پرسشنامه به صورت فرد به فرد و بدون حضور محقق بود از این نظر احتمال این که گرایش ذاتی شرکت‌کنندگان برای ارائه تصویری مطلوب‌تری از خود بر نتایج پژوهش اثر گذاشته باشد وجود دارد. همچنین در انتخاب نمونه‌ها از روش

های مغزی - رفتاری، اضطراب وجودی و عواطف مثبت و منفی نمونه های غیربالینی افراد دارای صفات شخصیتی خودشیفته و مرزی با افراد عادی. *مجله روانشناسی بالینی*، ۱۰(۳)، ۱۲-۱.

دهقانی، یوسف و حکمتیان فرد، صادق (۱۳۹۸). نقش طرحواره های ناسازگار اولیه، سیستم فعال سازی و بازداری رفتاری و راهبردهای تنظیم شناختی هیجان در پیش بینی اضطراب اجتماعی دانش آموزان. *فصلنامه کودکان/استثنایی*، ۱۹(۴)، ۷۷-۹۰.

سلمانی، منصور؛ خامسان، احمد و اسدی، محمدرضا (۱۳۹۶). نقش واسطه ای باورهای انگیزشی در رابطه ادراک از جو کلاس و تعلل - ورزی دانشجویان. *فصلنامه روانشناسی تربیتی*، ۱۳(۴۳)، ۱۶۷-۱۳۹.

شریفی نیا، محمدعلی و هارون رشیدی، همایون (۱۳۹۹). رابطه صفات تاریک شخصیت و ابرازگری هیجانی با رضایت از زندگی نظامیان. *فصلنامه روانشناسی نظامی*، ۱۱(۴۱)، ۴۹-۴۱.

صید، سیدحسین؛ رجایی، علیرضا و برجعلی، محمود (۱۳۹۹). اثربخشی درمان فعال سازی گروهی بر افسردگی و بحران هویت بیماران مبتلا به مولتیپل اسکیزوئیس. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹(۹۵)، ۱۵۱۷-۱۵۰۷.

مسلمان، مهسا؛ حسینی، عاصفه و صادق پور، مریم (۱۳۹۷). پیش بینی آمادگی به اعتیاد بر اساس سیستم های مغزی بازداری فعال سازی رفتاری و توانایی های شناختی در بین دانشجویان مؤسسه آموزش عالی آمل. *مجله علوم مراقبتی نظامی*، ۵(۲)، ۱۴۶-۱۵۵.

منطقیان، الهام؛ صابری، هاید و بشردوست، سیمین (۱۳۹۸). تبیین رابطه بین ویژگی های تاریک شخصیت و فرسودگی شغلی بر اساس نقش میانجی گر استرس ادراک شده. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۸(۷۸)، ۷۳۵-۷۲۷.

میرزاحسینی، حسن؛ ارجمند، سوگند و منیرپور، نادر (۱۳۹۸). آزمون مدل طرحواره ای یانگ جهت تبیین مشکلات خوردن در افراد مبتلا به مشکلات شخصیتی. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۸(۸۰)، ۹۴۸-۹۴۱.

هومن، حیدرعلی (۱۳۹۸). *راهنمای عملی برای تحقیق کیفی*. تهران: انتشارات سمت.

Chartier, I. S., & Provencher, M. D. (2013). Behavioural activation for depression: Efficacy, effectiveness and dissemination. *Journal of affective disorders*, 145(3), 292-299.

Corkin, D. M., Shirley, L. Y., Wolters, C. A., & Wiesner, M. (2014). The role of the college classroom climate on academic procrastination. *Learning and Individual Differences*, 32, 294-303.

نمونه گیری در دسترس استفاده شد همین امر احتمالاً تعمیم یافته ها را با چالش مواجه می سازد. بر اساس نتایج حاصل از یافته های پژوهش حاضر پیشنهاد می شود مدرسان از طریق ارائه بازخورد مناسب و ترغیب های کلامی، تقسیم اهداف به فعالیت های جزئی و ارائه تکالیف آسان تر در شروع برنامه، باورهای انگیزشی دانشجویان را افزایش دهند. همچنین کشف ارتباط بین سازه های صفات سه گانه تاریک شخصیت و سازه های باورهای انگیزشی تا اندازه ای می تواند روشنگر این موضوع باشد که باورهای انگیزشی و رفتارهای مرتبط با آن از کدام خوشه شخصیتی مشتق می شوند.

منابع

آتشکار، رقیه؛ فتحی آشتیانی، علی و آزادفلاح، پرویز (۱۳۹۱). ارتباط شبکه ها و مکانیزم های دفاعی با سیستم های مغزی / رفتاری. *مجله روانشناسی بالینی*، ۴(۴)، ۷۲-۶۳.

امیری، سهراب؛ یعقوبی، ابوالقاسم و قره ویزی، سمیرا (۱۳۹۴). بررسی روابط هوش هیجانی، سیستم های فعال سازی رفتاری و بازداری رفتاری با صفات سه گانه تاریک. *فصلنامه شخصیت و تفاوت های فردی*، ۴(۱۰)، ۱۵۸-۱۳۷.

باقری، فرزین؛ ابوالقاسمی، عباس و کافی، سیدموسی (۱۳۹۸). مقایسه رگه های تاریک شخصیت و سیستم فعال سازی / بازداری رفتاری در بدنسازی با و بدون مصرف استروئیدهای آنابولیک - آندروژنی. *مجله رویش روانشناسی*، ۸(۱۰)، ۶۲-۵۵.

برات، نگین و داورپناه، سیدهدایت الله (۱۳۹۸). مدل یابی معادلات ساختاری روابط بین قابلیت های سیستم مدیریت یادگیری با تقویت باورهای انگیزشی و راهبردهای خودتنظیم دانشجویان. *دوفصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری*، ۷(۱۲)، ۱۰۸-۸۷.

تجری، طیبه (۱۳۹۸). رابطه استرس تحصیلی و باورهای انگیزشی با تعلل ورزی تحصیلی در دانش آموزان ورزشکار: نقش میانجی راهبردهای شناختی. *مجله مطالعات روانشناختی ورزشی*، ۸(۲۷)، ۲۱۰-۱۹۳.

حیدری، فاطمه؛ غرایق زندی، حسن و خیرری، محمد (۱۳۹۹). ارتباط صفات سه گانه تاریک شخصیتی با اعتماد به نفس رزمی کاران نخبه ایران. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹(۹۱)، ۸۱۹-۸۱۱.

دشتی، نقی و ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۷). نقش خودارادگی، خودتنظیمی و رگه های تاریک شخصیت در پیش بینی وابستگی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل به شبکه های اجتماعی مجازی. *مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۹(۲)، ۲۱-۱۱.

دهقان، مجتبی؛ شاهقلیان، مهناز و رسولی، علی (۱۳۹۷). مقایسه سیستم -

- Wai, M., & Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 52(7), 794-799.
- Wiens, T. K., & Walker, L. J. (2019). Examining the relationship between bright and dark personality traits in two management samples. *Personality and Individual Differences*, 141, 92-100.
- Zhang, S., & Liu, Q. (2019). Investigating the relationships among teachers' motivational beliefs, motivational regulation, and their learning engagement in online professional learning communities. *Computers & Education*, 134, 145-155.
- Dimidjian, S., Goodman, S. H., Sherwood, N. E., Simon, G. E., Ludman, E., Gallop, R., ... & Powers, J. D. (2017). A pragmatic randomized clinical trial of behavioral activation for depressed pregnant women. *Journal of consulting and clinical psychology*, 85(1), 26.
- Hill, C. (2014). An examination of the effectiveness of the Louisiana GEAR UP program in promoting self-efficacy, improving academic achievement and increasing teachers' aspirations for their students.
- Jonason, P. K., & Krause, L. (2013). The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: Cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 55(5), 532-537.
- Jonason, P. K., Strosser, G. L., Kroll, C. H., Duineveld, J. J., & Baruffi, S. A. (2015). Valuing myself over others: The Dark Triad traits and moral and social values. *Personality and Individual Differences*, 81, 102-106.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). Different provocations provoke aggression in psychopaths and narcissists. *Social Psychological and Personality Science*, 1, 12-18.
- Jones, D. N., & Weiser, D. A. (2014). Differential infidelity patterns among the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 57, 20-24.
- Karatas, H., Alci, B., & Aydin, H. (2013). Correlation among high school senior students test anxiety, academic performance and points of university entrance exam. *Educational Research and Reviews*, 8(13), 919-926.
- Leahy, R. L., Holland, S. J., & McGinn, L. K. (2011). *Treatment plans and interventions for depression and anxiety disorders*. Guilford press.
- Li, Y., Xu, Y., & Chen, Z. (2015). Effects of the behavioral inhibition system (BIS), behavioral activation system (BAS), and emotion regulation on depression: A one-year follow-up study in Chinese adolescents. *Psychiatry research*, 230(2), 287-293.
- Ly, C., & Gomez, R. (2014). Unique associations of reinforcement sensitivity theory dimensions with social interaction anxiety and social observation anxiety. *Personality and individual differences*, 60, 20-24.
- Mazzucchelli, T., Kane, R., & Rees, C. (2009). Behavioral activation treatments for depression in adults: a meta-analysis and review. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 16(4), 383-411.
- O'Mahen, H. A., Moberly, N. J., & Wright, K. A. (2019). Trajectories of change in a group behavioral activation treatment for severe, recurrent depression. *Behavior therapy*, 50(3), 504-514.
- Reas, E. T., Laughlin, G. A., Bergstrom, J., Kritz-Silverstein, D., Richard, E. L., Barrett-Connor, E., & McEvoy, L. K. (2019). Lifetime physical activity and late-life cognitive function: The Rancho Bernardo study. *Age and ageing*, 48(2), 241-246.